

## **Η Ιστορία ενώνει τις γενιές!**

### **Συνέντευξη από τον παππού: μία ζωντανή μαρτυρία από τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο!**

Το όνομά του είναι Νίκος Κατηφόρης. Γεννήθηκε στις 20 Μαΐου του 1925 στη Λευκάδα. Οι γονείς του ήταν ο Κώστας και η Όλγα Κατηφόρη. Υπήρξε υψηλόβαθμο μέλος (Καθοδηγητής) της ΕΠΟΝ (Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων) Λευκάδας και φυλακίστηκε από τις ιταλικές αρχές για την αντιστασιακή του δράση. Στη συνέχεια, μετακινήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε στη Νομική Σχολή και εργάστηκε ως δικηγόρος στην Αθήνα, συνεχίζοντας την οικογενειακή παράδοση πέντε γενεών στο νομικό επάγγελμα. Κάποια από τα ενδιαφέροντά του είναι: η ποίηση, η λαογραφία, η κλασική μουσική και η ιστορία.

Στη διάρκεια του μακρόχρονου βίου του, εκφώνησε πολλές ομιλίες και έδωσε πλήθος διαλέξεων σε συνέδρια, για θέματα ιστορικά και λαογραφικά. Για θέματα ανάλογου ενδιαφέροντος διετέλεσε αρθρογράφος σε εφημερίδες. Έχει υπάρξει ενεργό μέλος σε επιστημονικούς και πολιτιστικούς συλλόγους, ενώ αρνήθηκε επανειλημμένα προτάσεις να πολιτευτεί. Παντρεύτηκε τη Δέσποινα Θεμελή-Κατηφόρη, ιστορικό και καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών. Απέκτησαν δύο παιδιά. Καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του είχε ενεργή παρουσία σε κοινωνικά και πολιτιστικά ζητήματα, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περίοδο της Εθνικής Αντίστασης.

#### **- Πόσο άλλαξε η ζωή σου με τον πόλεμο;**

Από την ώρα της κατοχής και μετά, όταν πλέον κατεβήκανε οι εχθρικοί στρατοί και μας καταλάβανε, τότε άλλαξε όλη μας η ζωή. Δεν μπορούσαμε να κυκλοφορήσουμε από μία ορισμένη ώρα και μετά τα βράδια, στον δρόμο έπρεπε να παραμερίζουμε για να περνάνε οι κατακτητές. Μας παίρνανε τα τρόφιμα και τα υλικά που είχαμε στις αποθήκες, καθώς και τα φαγητά που φτιάχναμε. Γι αυτό, ζούσαμε με πολλές στερήσεις. Έπρεπε να χαιρετάμε, όταν έπαιζαν τον εθνικό τους ύμνο και να σηκωνόμαστε όρθιοι. Βεβαίως, σε πολλά δεν πειθαρχούσαμε, από ασέβεια στο πρόσωπό τους, από εχθρότητα. Υπήρχαν και περιπτώσεις που τα πρωινά δεν είχαμε σαπούνη για να πλυθούμε ή φαγητό για να φάμε. Από τα ψάρια της θάλασσας μέχρι και το κρασί, όλα τα ληστεύανε οι κατακτητές και τα στέλνανε στην πατρίδα τους. Υπήρξαν και πάρα πολλές περιπτώσεις στις επαρχίες που πέθανε ο κόσμος. Το πρόβλημα ήταν ακόμα χειρότερο στην Αθήνα.

#### **- Ποια ήταν τα κύρια συναισθήματά σου;**

Ένιωθα συγκρατημένη αισιοδοξία για το τι θα απογίνει στο τέλος, ότι όλα θα πάνε καλά!

#### **- Υπήρχε φόβος καθόλου;**

Υπήρχε και φόβος και για τα προσωπικά αλλά και για τα γενικότερα. Δηλαδή για τα προσωπικά, αν η βόμβα που πέφτει θα με σκοτώσει και για τα πατριωτικά ήτανε ο φόβος να μην σκλαβωθούμε. Έρχονταν αεροπλάνα και έριχναν βόμβες. Παράλληλα,

μαθαίναμε ότι σκοτώθηκε ο τάδε συμπολίτης μας. Στην αρχή του πολέμου, όμως, είχαμε τη χαρά από την είδηση της απελευθέρωσης ελληνικών πόλεων στη Βόρειο Ήπειρο. Η έγνοια μας, πιο πολύ από όλα, ήταν τι γίνεται στο μέτωπο. Αργότερα, μάθαμε ότι έρχονται οι Γερμανοί και πικραθήκαμε πολύ....

- **Ποια έγινε η καθημερινότητά σου; Πώς ήταν η καθημερινότητά σου πριν και πώς άλλαξε με τον πόλεμο;**

Η καθημερινότητά μου πριν τον πόλεμο πήγαινε με τον κανονικό ρυθμό της ζωής. Δηλαδή, ξύπναγα το πρωί, πήγαινα στο σχολείο ή για περίπατο και τις Κυριακές στην εκκλησία. Κατόπιν, όλα αυτά άλλαξαν. Η συνηθισμένη καθημερινότητά μου κράτησε, όσο διαρκούσε το σχολείο, γιατί από κάποια στιγμή και μετά διακόπηκαν τα σχολεία. Δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν, διότι οι δάσκαλοι είχαν πάει στον πόλεμο. Αφού, δηλαδή, ξεκίνησε η κατοχή, έκλεισαν τα σχολεία και οι περισσότεροι κρυφτήκαμε στις εξοχές για να αποφύγουμε τον κίνδυνο από τον βομβαρδισμό των πόλεων. Τα περπατήματά μας γίνονταν διαρκώς με τον κίνδυνο ενός κατακτητή να σε δείρει για να διασκεδάσει.

- **Προσπαθούσανε να σας ασκήσουνε προπαγάνδα, ειδικά σε εσάς που ήσασταν παιδιά;**

Βεβαίως, εμάς τα παιδιά προσπαθήσανε να μας κάνουνε Ιταλούς. Είχανε οργανώσει ένα στρατόπεδο απάνω στο Κάστρο της Λευκάδας, στο οποίο προπαγάνδιζαν το πόσο καλή είναι η ζωή στην Ιταλία και πόσο καλή είναι η πειθαρχία και πόσο καλοί είναι οι Ιταλοί. Θέλανε να γίνουμε πειθήνια όργανα που λέγανε και οι αρχαίοι. Η Λευκάδα δεν έγινε φασιστική, γιατί η συντριπτική πλειοψηφία του λαού ήταν αντίθετοι με τον κατακτητή.

- **Ποιες ειδήσεις έφταναν σε σας; Τι αισθήματα σας προκαλούσαν; Επίσης, πώς ήταν η πρώτη μέρα που βλέπατε τον κόσμο να πηγαίνει στο μέτωπο;**

Η επιστράτευση δεν έγινε αμέσως, έγινε σε 4 -5 μέρες. Κάθε μέρα εμείς κατεβαίναμε κάτω στο λιμάνι και αποχαιρετάγαμε τους στρατιώτες μας, μαζί με τις οικογένειές τους. Συγχρόνως, αυτοί μας έλεγαν μέσα από τα πλοία λόγια αισιοδοξίας. Οι ειδήσεις έρχονταν μέσω ραδιοφώνων σε 5 καφεενία. Μαζευόμασταν (όχι μόνο τα παιδιά, αλλά και οι μεγάλοι και οι και οι ηλικιωμένοι) έξω από τα καφεενία για να ακούσουμε τις ειδήσεις που θα έλεγε το ραδιόφωνο. Όταν ακούγαμε όλες αυτές τις δυνατές χώρες (όπως η Γαλλία) να πέφτουν, η καρδιά μας πάγωνε και κυκλοφορούσαν λόγια πένθους.

- **Πες μου για την αντιστασιακή οργάνωση που ανήκες.**

Κάναμε πολλές δράσεις στο γυμνάσιο μας. Υπήρχε ένας μόνο καθηγητής ιστορίας, ο οποίος ήτανε φίλο-Ιταλός. Σύμφωνα με το ελληνικό πρόγραμμα, έπρεπε να μας διδάξει την επανάσταση του εικοσιένα. Κι εκείνος αντί να μας την διδάξει, μας έλεγε

για την γαλλική επανάσταση. Εμείς κάποια στιγμή του είπαμε: «Εντάξει με τη Γαλλία ήρθε η ώρα και για την ελληνική επανάσταση»  
Υποσχέθηκε ότι μετά τις διακοπές του Πάσχα θα την κάνουμε. Αλλά, περάσανε οι διακοπές του Πάσχα και συνέχισε πάλι με άλλα θέματα, όχι ελληνική επανάσταση. Οπότε, εγώ σηκώθηκα και του το θύμισα και αυτός με αγνόησε. Τότε, όλοι μαζί ο ένας πίσω από τον άλλον, αφήσαμε απάνω στο θρανία με κρότο τα μολύβια μας και αφού προσπάθησε να εξετάσει όλη την τάξη για να πει μάθημα, ώστε να μας εκφοβίσει, φύγαμε ο ένας πίσω από τον άλλο. Έτσι, μας απέβαλαν από το Γυμνάσιο και μπήκαμε στην «παρανομία».

Στην οργάνωση, γράφαμε κρυφή μαθητική εφημερίδα, που έλεγε αισιόδοξα λόγια για το τι θα γίνει και πως θα εξελιχθεί ο πόλεμος. Προσπαθούσαμε μεταξύ μας να κρατήσουμε την αισιοδοξία μας. Ακόμα, βοηθούσαμε και τους συμμαθητές μας που δεν είχαν καλή οικονομική κατάσταση. Λόγω της κακής συμπεριφοράς μας στο Γυμνάσιο, φύγαμε από την πόλη. Πήγαμε απάνω, στο χωριό, τα βράδια δεν κοιμόμασταν στο σπίτι μας. Κοιμούμασταν έξω στις εξοχές, ώστε να μη γίνει γνωστό πού κοιμόμαστε και μας πιάσουνε στον ύπνο.

- **Πώς μπήκες στην φυλακή;**

Μια μέρα γυρίσαμε από την νυχτερινή και ήμασταν στο σπίτι και ξαφνικά βρεθήκαμε περικυκλωμένοι, διότι οι Ιταλοί φόρεσαν πολιτικά ρούχα και δεν τους αναγνώρισαν. Εγώ, λοιπόν, στην προσπάθεια να διαφύγω πήδησα από το παράθυρο. Όμως, ξηλώθηκε η αρβύλα μου και έπεσα πάνω στην λιθιά και χτύπησα άσχημα το κεφάλι μου. Μάλιστα, ο ένας Ιταλός για να με φοβίσει, πυροβόλησε δίπλα μου. Έπειτα, με πήρε εμένα και τον άλλον φίλο μου, με τον οποίο κρυβόμασταν μαζί και μας πήγε στην φυλακή.

Μέσα στο μεταφορικό μέσο, ήταν 3 συμμαθητές μου οι οποίοι δεν είχαν πάρει θέση σε κάποια οργάνωση, αλλά, όταν μπήκα, τους έσφιξα το χέρι για να τους συμπαρασταθώ και εκείνοι μου το έσφιξαν πίσω σφιχτά.

Ο πατέρας μου είχε μπει πριν από μένα στη φυλακή. Ήταν και αυτός σε μία οργάνωση που λεγόταν ΕΟΧ αλλά δεν μου το έλεγε, όπως και εγώ δεν του είχα πει για την συμμετοχή μου στην άλλη οργάνωση. Ο πατέρας μου πέθανε το 1942.

• **Αργότερα, πώς έγινε η διαφυγή σου, δηλαδή για να πας από τη Λευκάδα στην Αθήνα;**

Η θεία μου κατάφερε και ήρθε σε επαφή με μία κυρία που ήτανε φίλη του διοικητή του Λιμεναρχείου και της πήγε κάτι δώρα και εκείνη της έδωσε μία άδεια για να ταξιδέψω για την Αθήνα. Καταρχάς ταξιδεύαμε την νύχτα για να αποφύγουμε το ενδεχόμενο να μας βομβαρδίσουν οι Εγγλέζοι. Στο καράβι, μπήκαμε συνολικά 6 άτομα. Σε όλο το ταξίδι είχαμε διαρκώς με την αγωνία ότι θα έρθουνε να μας πιάσουνε μέσα στο πλοίο για να μας γυρίσουν πίσω. Κάναμε μία στάση στο Μεσολόγγι και μείναμε για μέρες εκεί. Από την ώρα που φύγαμε από την Λευκάδα, μας έψαχναν. Κάποια στιγμή, μπήκανε κάποιοι Γερμανοί και μας φορτώσανε

βόμβες (ο καπετάνιος δούλευε για τους Γερμανούς) και εμείς καθ' όλη την διάρκεια του ταξιδιού είχαμε την αγωνία μην γίνει καμία έκρηξη. Μάλιστα, καθώς πηγαίναμε προς την Πάτρα, ένα εγγλέζικο αεροπλάνο πέταξε από επάνω μας και φοβηθήκαμε μην μας βομβαρδίσει.

Κάναμε μία τελευταία στάση στο λιμάνι της Πάτρας. Από εκεί ταξιδέψαμε για Αθήνα με έναν Λευκαδίτη του οποίου το καράβι είχε τρυπημένα πανιά, επειδή τα «καλά» του πανιά τα είχε πουλήσει λόγω ανάγκης. Κάναμε μία στάση στην Σαλαμίνα και μετά φτάσαμε στην Αθήνα.

Όταν αποβιβάστήκαμε στον Πειραιά, κυκλοφόρησε μία φήμη ότι οι Γερμανοί θα έκαναν συλλήψεις. Οπότε, εμείς αφήσαμε τους τενεκέδες με το λάδι που είχαμε πάρει μαζί μας και φύγαμε. Όμως, όταν αποκαλύφθηκε πως ήταν ψευδής φήμη, πήραμε τα πράγματά μας και πήγαμε στο σπίτι της θείας μου.

- **Πώς ήταν η κατάσταση στην Αθήνα;**

Ήταν αισθητός ο ναζισμός. Με το παραμικρό γίνονταν συλλήψεις, εκτελέσεις, παρελάσεις, όπου τραγουδούσαν τα δικά τους εμβατήρια, και υπήρχαν παντού πολλές ναζιστικές σημαίες.

- **Είχε φτάσει, δηλαδή, η είδηση για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης;**

Ήταν γνωστά όσα γίνονταν εκεί και οι ίδιοι οι Γερμανοί δεν είχαν λόγο να το κρύψουνε. Το διαφημίζανε ίσα-ίσα για να τρομοκρατούν τον κόσμο.

- **Ποιες ήταν οι αναμνήσεις σου από την ημέρα της απελευθέρωσης;**

Την ημέρα της απελευθέρωσης ήμουνα στην Αθήνα. Το έμαθα επειδή όλος ο κόσμος το συζητούσε και χτυπούσαν χαρμόσυνα οι καμπάνες. Έπειτα, κατέβηκα και εγώ κάτω στο κέντρο της Αθήνας, να γιορτάσω μαζί με τους άλλους!